

Till:

Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 Stockholm

Vår kontakt:

Lotta Karlsson Andersson

lotta.karlsson-andersson@s-activa.se

Remissvar: Ökad kvalitet hos Samhall och fler vägar till skyddat arbete (SOU 2025:29)

A2025/00388

Sammanfattning

Individer som har en skyddad anställning har många gånger förmågor som kan utvecklas och personen kan gå vidare till andra arbetsgivare. Men det uppdraget som Samhall har idag; att rusta individer, krockar med det affärsmässiga uppdraget. Individerna med arbetsförmåga blir viktiga för Samhall att behålla för att klara uppdragen.

Vi vill förordna anpassade anställningar istället för skyddat arbete i mycket större utsträckning. Detta ska stödjas av ett arbete med evidensbaserade metoder, Supported Employment och IPS.

Samarbete kan inte bara ske mellan Arbetsförmedlingen och Samhall utan måste innefatta fler aktörer så som arbetsmarknadens arbetsgivare, kommuner och civilsamhälle.

Kanske har Samhall spelat ut sin roll? Finns det andra möjligheter att ge stöd till människor som befinner sig långt från arbetsmarknaden? Kan en samverkan mellan Statens myndigheter, Samhall, Kommunerna och Civilsamhället tillsammans ges i uppdrag att hitta lösningar som alternativ till skyddat arbete. Det läggs mycket skattemedel på insatser som sällan leder till etablering på arbetsmarknaden. Skulle bara en mindre andel av Samhalls alla 22 000 anställda kunna få en anställning på den öppna arbetsmarknaden (med individuellt stöd) skulle man förmodligen få mer pang för pengarna! Men det fordras samtal, samarbete, samverkan, samordning och förändringar i regelverk för statens myndigheter.

Stiftelsen Activa

Stiftelsen grundades 1989 av Örebro kommun och dåvarande Landstinget. Vår verksamhet vägleder och stödjer människor som ofrivilligt står utanför arbetsmarknaden. Vi vänder oss till människor med konstaterad eller misstänkt funktionsnedsättning och vi arbetar enligt metoden Supported Employment.

www.s-activa.se

Activas synpunkter på utredningens förslag:

Förstärkt introduktionsperiod

Activa: Vi tycker det är ett bra förslag men det måste utformas på ett individuellt sätt i förhållande till individens behov och förutsättningar samt utformas utifrån den lokala/regionala arbetsmarknadens behov av arbetskraft. Detta kan inte lösas genom en modell som är lika för alla.

Samarbete med arbetsgivare kring utformning bör också ske lokalt och regionalt för att öka möjligheten till anställning hos en annan arbetsgivare. All tid bör vara lönegrundade, dvs även utvecklingstiden.

Förändring av mål för verksamheten

Förändra målen så att Samhall enbart har ett mål att arbeta mot, och det bör vara att individer går mot anpassade anställningar på den reguljära arbetsmarknaden. Idag finns en inlåsningseffekt på Samhall, och den anser vi att man bör jobba bort genom att enbart ha ett övergripande mål med verksamheten. När individer går vidare till extern anställning ska det vara anpassat och hållbart så att individen ej väljer att återgå till Samhall.

Tillgången till skyddat arbete

Utifrån metoden Supported Employment så bör formen *skyddat arbete* ersättas av *anpassade anställningar* då det gynnar individen att få fäste på den öppna arbetsmarknaden. Skyddat arbete genom OSA är en tillfällig insats som inte ger individen rätt förutsättningar utifrån stöd på arbetsplatsen eller en långsiktig lösning i anställning. Vi ser hellre att staten ska gå in och satsa på att civilsamhället och att näringslivet ska få bättre förutsättningar för att kunna anställa målgruppen i anpassade anställningar. Detta blir mer hållbart för individen enligt vår mening och erfarenhet.

Uppdrag till Arbetsförmedlingen om att följa upp handlägningsprocessen för arbetssökande med funktionsnedsättning

Processen bör bli enklare för individen. I dag är den för komplicerad för denna målgrupp med stort fokus på det digitala arbetssättet. Alltför stora krav på administrativa delar omöjliggör i stora delar för individen att komma vidare. Målgruppen blir i dag i alltför stor utsträckning utskrivna från Arbetsförmedlingen p.g.a. att de inte klarar av att leva upp till de krav som ställs från myndigheten och alltför lite stöd ges. Processen måste förenklas och framför allt återgå till att vara fysiska möten och att ha en nära kontakt med den sökande. Mer fokus borde ligga på att förändra processen snarare än att följa och utvärdera den. Vi vet redan att arbetssättet inte gynnar målgruppen.

Uppdrag till Arbetsförmedlingen om hur samverkan kan utvecklas

Anpassade anställningar kan vara ett sätt att arbeta med i stället för skyddad anställning. Då kan individen få utvecklas och en arbetsförmåga kan växa över tid. Här kan samverkan ske både med kommunerna och civilsamhället. Detta bör staten också finansiera med riktade bidrag till kommuner och civilsamhälle. Här kan lokala överenskommelser vara en väg. Men de behöver omfatta även civilsamhället.

Den andra delen som handlade om vad som händer om individerna inte bedöms ha tillräcklig arbetsförmåga så har vi en motfråga: Kommer dessa personer att avföras från Arbetsförmedlingen och i så fall till vad?

Blir detta en fråga för kommunerna så måste staten ta ett ansvar för att finansiera insatser ut mot arbete för den målgruppen.

Örebro, 2025-06-27

Lotta Karlsson Andersson

VD, Stiftelsen Activa